

Työministeriö

PL 34

00023 VALTIONEUVOSTO

SATAKUNNAN TE-KESKUKSEN VÄLITYÖMARKKINOIDEN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA

TE-keskus, työvoimatoimistot ja työvoiman palvelukeskukset suunnittelevat ja valmistelevat yhdessä alueen sidosryhmien ja yhteistyökumppaniensa kanssa välityömarkkinoiden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, projekteja ja kehittämishankkeita. Välityömarkkinoiden tavoitteet ja määrärahat on otettu huomioon vuoden 2008 rahoituksen määrää jo kohdentumista suunniteltaessa.

TE-keskuksen tehtävänä on rahoittaa ja vastata pääsääntöisesti hankintatoiminnasta. Palvelukeskuksilla on erilliset määrärahat, mutta TE-keskus hoitaa suurimman osan palvelukeskustenkin hankintatoiminnasta mm. puitesopimusten muodossa.

TE-keskus on järjestänyt ja tulee järjestämään työkokouksia työvoimatoimistojen johdolle, muulle henkilöstölle välityömarkkinoiden kehittämiseen liittyen. Työkokouksiin on osallistunut myös palvelukeskusten sosiaalitoimen virkailijoita. Välityömarkkinoiden kehittämiseen liittyvät asiat huomioidaan myös henkilöstökoulutuksessa.

TE-keskus luo puitteet välityömarkkinoiden kehittämiselle ja koordinoi toimintaa niin, että hankerahoitus ja kehittämistoimet suunnattaisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Minimitavoitteena on ollut päällekkäisten hankkeiden välttäminen

Työvoimatoimistojen ja palvelukeskusten tehtävänä on paikallisten verkostojen luominen ja ylläpitäminen. TE-keskuksen tärkeänä tehtävänä on huolehtia keskeisten sidosryhmien ja yhteistyökumppanien kanssa niin seutukunnallisella kuin maakunnallisellakin tasolla siitä, että paikallisten verkostojen luomiselle on hyvät ja toimivat lähtökohdat olemassa.

TE-keskuksen vastuulla on seurata toimenpiteiden vaikuttavuutta ja laatua, ja tähän tullaankin jatkossa kiinnittämään entistä enemmän huomiota. Syrjäytymisvaarassa olevien työnhakijoiden aktivointiin tulee kiinnittää erityishuomiota olivatpa he sitten ”normaalisti” työnhakijoina, välityömarkkinoille sijoitettuina, työllistämistoimenpiteissä tai esim. työvoimapoliittisessa koulutuksessa. Hakijoiden ohjaaminen tehostetusti eri tavoin välityömarkkinoilta avoimelle sektorille on kehittämistoiminnan peruslähtökohtana, tapahtui se sitten suorina sijoituksina tai palkkatuen/harjoittelun, yhteishankintakoulutuksen tms. avulla. Toimenpiteessä oleminen ei ole riittävä tulos, jos se ei edistä sijoittumista avoimille työmarkkinoille

Työn ja tekijän kohtaaminen on nyt keskiössä. Työvoiman kysynnän kasvaessa rakenteellisen työttömyyden vähentämiseksi on poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet Työhallinnon perustehtävä on pidettävä mielessä koko ajan.

Siirtymätyömarkkinat

Tavoitteena on, että rakenteellisen työttömyyden piiriin kuuluvia työnhakijoita tai pitkittyvän työttömyyden riskiryhmiin kuuluvia työnhakijoita saataisiin nykyistä tehokkaammin siirtymätyömarkkinoilta avoimille työmarkkinoille normaaleihin työsuhteisiin. Koska tilanne monen pitkään työttömänä olleen kohdalla on se, että ammattitaito on vanhentunut tai ammatillista koulutusta ei ole lainkaan, on tavoitteena saada myös näitä asiakkaita ammatilliseen koulutukseen.

Työvoimatoimistojen roolia sekä kansallisten että ESR-rahoitteisten projektien toiminnassa vahvistetaan edelleen. Projektien tehtävä on tarjota työnhakija-asiakkaille ”madallettu porras” avoimille työmarkkinoille ja projekteihin ohjaaminen taas on asiakkaan omanuorojan yksi työkalu. Projekteilta edellytetään selkeitä suunnitelmia poluiksi avoimille työmarkkinoille ja/tai ammatilliseen koulutukseen tai tarvittaviin muihin erityistoimenpiteisiin. Projekteja ohjataan työvoimaosastolta ja työvoimatoimistoista jatkossa entistä tarkemmin ja painotukset tullaan huomioimaan jo syksyllä käynnistyvissä hauissa.

Työvoimakoulutus

Satakunnan TE-keskus tekee kesällä ja loppukesästä laatukäynnit/tarkastukset alueen aikuiskoulutuskeskuksiin. Tarkastuksissa keskustellaan etenkin koulutuksen vaikuttavuudesta, työssäoppimisesta, henkilökohtaistamisesta, oppilaspalautteista, oppilashankinnasta, ennakoinnista sekä yhteistyön toimivuudesta. Näissä keskusteluissa otetaan esille koulutuksen rooli välityömarkkinoiden kehittämisessä.

Valmentavan koulutuksen vaikuttavuuden parantamiseksi lisätään suoraan työhön sijoittumisen suhteellista osuutta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kouluttajilta edellytetään suunnitelmallisuutta työssäoppimisjaksojen suunnittelussa ja koulutuksen aikaisessa ohjauksessa sekä tarvittaessa työllistymisen kannalta tarpeellisten työvoimapoliittisten toimenpiteiden käyttöä (esim. palkkatuettu työ).

Palkkatuettu työllistäminen

TE-keskus pyrkii edistämään palkkatukisetelien käyttöä. Tätä asiaa tuki mm. TE-keskusjohtajan Markku Gardinin TM:lle tekemä selvitys, jota on alueella esitelty työvoimatoimistoille ja sidosryhmille erilaisissa työkokouksissa ja -tapaamisissa. Palkkatukisetelin käyttöön liittyvää koulutusta on tarjolla työvoimatoimistojen henkilöstölle. Työnhakijoiden omaan aktiivisuuteen palkkatukisetelin käytössä tullaan kiinnittämään huomiota. Aktiivisuutta vaaditaan sekä virkailijoilta että hakijoilta. Palkkatukisetelistä tiedottamiseen panostetaan.

ESR

Euroopan Sosiaalirahaston toimintalinja 2:ssa yhtenä painopisteenä on välityömarkkinoiden kehittäminen. ESR:n mahdollisuuksia tullaan hyödyntämään alueen välityömarkkinoiden kokonaisuus huomioiden siten, että ESR:n panostus on selkeästi kansallista työvoimapolitiikkaa täydentävää ja tukevaa kehittämistoimintaa. Esimerkkinä ESR:n tuella käynnistettävistä välityömarkkinoiden kehittämiseen tähtäävistä hankkeista on aikuisten työpajatyypinen toiminta. Myös sosiaalisten yritysten neuvontaan ja kehittämiseen liittyvä hanke voisi olla mahdollinen. Välityömarkkinoiden kehittäminen on paitsi alueellisen myös valtakunnallisen ESR-osion painopistealueena. Se mitä on tarkoituksenmukaista rahoittaa alueelle osoitettavista TL 2:n määrärahoista puhtaasti välityömarkkinoiden kehittämiseen määräytyy pitkälti sen jälkeen, kun on selvinnyt valtakunnallisten kehittämishankkeiden tavoitteet ja rahoituksen kohdentuminen.

TE-keskuksen oman tuotannon ESR-projektin Menestyvä yritys – Työllistävä Satakunta osana käynnistetään kehittämishanke, jonka tavoitteena on mahdollistaa useammalle pitkään työttömänä olleelle työllistyminen yhteishankintakoulutuksen tai muun yrityslähtöisen koulutuksen avulla suoraan yrityksiin.

Sosiaaliset yritykset

Sosiaalisten yritystoiminnan laajentamiseksi on suunnitteilla kohdennettu kehittämishanke joko sosiaalirahaston tai työllisyyspoliittisen avustuksen tuella alueella toimivan sosiaalisen yrityksen Tyke Oy:n toiminnan jatkumisen varmistamiseksi. Tyke Oy on työllistänyt keskimäärin noin puolet (200) koko maan sosiaalisiin yrityksiin työllistyneiden määrästä. Tyke Oy:n kannattavuus on tällä hetkellä heikko ja vaarana on toiminnan supistuminen. Pohdittavana on, miten pystymme jatkossa tukemaan yritystä niin, että se voisi jatkossakin toimia sosiaalisena yrityksenä. Edelleen sijoittamista yrityksiin pyritään edelleen tukemaan. Yleisesti voi todeta, että sosiaalisten yritysten neuvonta- ja asiantuntijapalveluita tulisi laajentaa samoin kuin yleistiedotusta asiasta. Yhtenä konkreettisena vaihtoehtona on kytkeä seudulliset yrityspalvelut nykyistä paremmin tähän neuvontatyöhön mukaan joko suoraan tai erillisen hankerahoituksen tuella. Sosiaalisen yrityksen perustaminen vaatii vahvan ulkopuolisen tuen – toimivan viranomaisverkoston ja joustavat yrityspalvelut.

Työhönvalmentajapalvelut

Työhönvalmentajapalvelun käyttö on huomattavasti lisääntynyt. Vuonna 2006 työhönvalmennusta oli Satakunnassa 418 jaksoa. Vuonna 2007 tammi-huhtikuun aikana valmennusjaksoja on alkanut 194. Käyttö on kasvanut viime vuosina erityisesti työvoiman palvelukeskuksissa. Työhönvalmentajapalvelun tuottajilta edellytetään työpaikan / työmarkkinatoimenpiteiden hakemista ensisijaisesti yksityissektorilta, mikä edistää selvästi valmennuksen työllistymisvaikutusta. Työhönvalmentajapalvelun käyttöä on mahdollisuus edelleen laajentaa.

Muu yhteistyö

Yhteistyötä yhdistysten, säätiöiden ja hankkeiden kanssa tiivistetään mm. yhteisellä suunnittelulla sekä asiantuntijatuella. Verkostoitumista edistetään ja kiinnitetään yhä enemmän huomiota laadun seurantaan. Kuntien kanssa tiivistetään yhteistyötä siirtymätyöpaikkojen luomiseksi. Yhteistyö esimerkiksi Porin kaupungin (työllisyyspoliittinen johtoryhmä) kanssa on toimivaa Porin seutukunnan alueella. Mukana yhteistyössä ovat TE-keskus, työvoimatoimisto, palvelukeskus, yrittäjäjärjestöt, seudullinen yrityspalvelu, kouluttajat ja työttömien yhdistys. Puheenjohtajana on Porin kaupunginjohtaja. Rauman seudulla on työvoiman palvelukeskuksen ympärillä vakiintunut ja tehokas verkosto. Kaakkois-Satakunnan alueella ESR-projekti Severi on toiminut seitsemän kunnan alueella palvelukeskustyyppisesti. Pohjois-Satakunnassa on kansallisin järjestelyin hoidettu palvelukeskuskonsepti ja sen avuksi on perustettu ESR-työpaja-projekti.

Kokonaisuudessaan palvelukeskustyyppinen toiminta on toiminnassa koko maakunnan alueella pitkälti työhallintovetoisena Poria ja Raumaa lukuun ottamatta. Yhteispalvelukokeilun aikana molemmat kaupungit olivat alusta asti tiiviisti mukana toiminnan suunnittelemisessa ja seurannassa. Molemmissa on edelleen olemassa ohjausryhmät, joissa kaupungin johtavat viranhaltijat ovat aktiivisesti mukana. Näiden vakiintuneiden yhteistyökuvioiden edelleen vahvistaminen on luonnollisena tavoitteena.

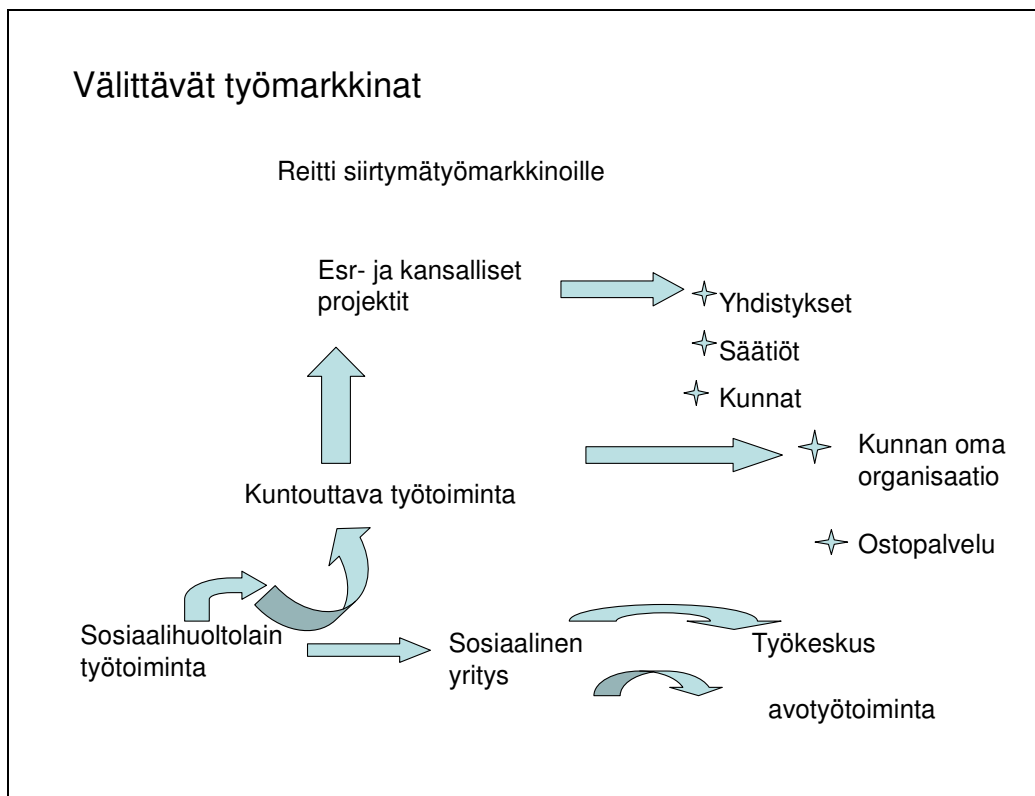
Kunnat ovat alueella vähentäneet tukityöpaikkojaan. Porin kaupunki on edelleen pitänyt tärkeänä tarjota vaikeasti työllistyville tukityömahdollisuuksia, Raumalla sen sijaan kaupungin työllistäminen on ollut hiljalleen laskussa viime vuodet. Työllisyyden parantuessa kunnallisiin palveluihin sopivia pitkään työttömänä olleita henkilöitä on yhä vähemmän.

Rauman Seudun palvelukeskuksen näkemyksen mukaan kaupungin pitäisi entistä tarkemmin katsoa, kohdistuuko kaupungin tukityö riittävästi vaikeimmin työllistyvään ryhmään ja onko työllistäminen riittävän pitkä yksittäisessä tapauksessa.

Edelleen sijoittamista edistetään myös kuntasektorilla, mahdollisuuksista neuvotellaan kuntien kanssa.

Välittävät työmarkkinat

Yhteistyössä kuntien kanssa kuntouttavan työtoiminnan volyymia pyritään laajentamaan, tässä palvelukeskukset ja toimistojen kuntoutusneuvojat ovat keskeisessä asemassa. Selvitetään kuntouttavan työtoiminnan toteutuminen Satakunnan kunnissa sekä kuntien ja työvoimatoimistojen yhteistyömallit kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisessa ja seurannassa. Selvitetään myös miten laajasti alueella toteutetaan sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa.

Välittäville työmarkkinoille erityisen tärkeää on monialainen toimiva verkostotyö. Asiakkaan tilanteet vaativat kunnan sosiaalitoimen ja työhallinnon erilaisten palvelujen lisäksi myös joustavasti muita kunnallisia palveluja ja kolmannen sektorin monipuolista osaamista.

Keskeisiä toimijoita välittäville työmarkkinoille ovat myös työllisyyspoliittiset projektit.

Työvoimaosasto on käynyt keskusteluita alueen työvoimatoimistojen johdon ja henkilöstön kanssa uudenlaisen konseptin luomiseksi työllisyyspoliittisella avustuksella tuettujen projektien rahoittamiseen. Työvoimatoimistojen ja palvelukeskusten kanssa on ideoitu uudenlaisia hankkeita, jotka vastaisivat tämän hetken ja tulevaisuuden tarpeisiin. Keskusteluissa on tullut selväksi, että hankkeiden on oltava entistä joustavampia ja sisällöltään monipuolisia. Varsinkin Porin ja Rauman alueelle tarvitaan useampia portaittaisesti eteneviä projekteja elämänhallinnallisesta toiminnasta avoimille työmarkkinoille ohjaaviin projekteihin. Kaikkiin kuitenkin tarvitaan ohjaavaa ja tukevaa

osaamista entistä enemmän. Tämä tarkoittanee jatkossa entistä vähemmän entistä paremmin resursoituja projekteja

TYP-verkoston ja toimintamallin kehittäminen

Satakunnassa toimii kaksi työvoiman palvelukeskusta, Porissa ja Raumalla. Kaakkois-Satakunnan työvoimatoimiston alueella on muutaman vuoden palvelukeskustoiminnan tyypillisesti toiminut nyt päättyvässä oleva SEVERI-projekti, jonka tavoitteena on luoda verkostomainen työskentelymalli rakenteellisen työttömyyden ja pitkittyneen tai pitkittyvän työttömyyden estämiseen ja mahdollisten vaihtoehtojen etsimiseen projektin kohderyhmälle. Projektitiimi tekee siis yhdessä verkoston kanssa asiakastyötä ja samalla opettelee yhdessä uutta verkostomaisempaa ja moniammatillista työskentelytapaa.

Projektin toimenpiteet:

- henkilökohtainen asiakkaan ohjaus
- verkostomainen ohjaus
- työvoimapoliittiset toimenpiteet
- koulutukset
- sosiaalityön keinot
- terveystarkastukset
- työ- ja toimintakyvyn selvitykset
- eläkemahdollisuuksien selvitykset
- erilaiset tarpeen mukaan räätälöidyt palvelut ryhmille ja yksittäisille asiakkaille.

Asiakastyön kautta kehitetään yhdessä moniammatillinen, kuntouttava ja henkilökohtainen palveluohjausprosessi. SEVERI –projekti on loppusuoralla ja nyt odotetaan projektin tuloksena ehdotusta tai luonnosta verkostomaiseen työskentelymalliin. Ehdotusta tullaan hiomaan yhteistyössä työvoimaosaston, työvoimatoimiston ja alueen kuntien kanssa.

Pohjois-Satakunnassa toimintaa on hoidettu normaalien toimintamäärärahojen puitteissa:

Ammatillisen kuntoutuksen yksikön tavoitteena on tarjota verkostomaisen työn avulla moniammatillisen palvelun tarpeessa oleville asiakkaille erilaisia palvelukokonaisuuksia, joiden avulla asiakas työllistyy, aloittaa koulutuksen tai löytää muun ratkaisun tilanteeseensa. Verkostoyhteistyön avulla luodaan moniammatillinen arvio asiakkaan kokonaistilanteesta ja pyritään muodostamaan eri viranomaisten palveluista asiakkaan kokonaistilannetta edistävä palvelukokonaisuus, jonka eri osat täydentävät ja tukevat toisiaan. Muita yhteistyötahoja ovat viiden muun kunnan sosiaalitoimet, KELA, A-klinikka, A-

koti, mielenterveystoimisto, kuntien terveystoimet, oppilaitokset, projektit, vakuutusyhtiöt ja velkaneuvonta.

TE-keskus tukee erityisesti Kaakkois- ja Pohjois-Satakunnan toimistoja palvelukeskustyyppisen toiminnan kehittämisessä. Työ- ja toimintakyvyn arviointiin on Kaakkois-Satakunnalle suunnitteilla työllisyyspoliittinen hanke. Rauman työvoiman palvelukeskuksessa on olemassa hyvin toimiva malli (kaavio liitteenä), jonka tyyppistä toimintaa pyritään tukemaan muuallakin.

TE-keskus tehostaa ja terävöittää palvelukeskuksen toiminnan tavoitteiden ja laadun seurantaan. Mietittäväksi jää, mitä tavoitteita seurataan ja millaisin mittarein. Pitäisikö mitata työllistymistä, aktivoitumista, taloudellisia säästöjä, yhteistyön kehittymistä vai tulevaisuudessa toteutuvaa palvelurakenteen kehittymistä ja huonoimmassa työmarkkinatilanteessa olevien selviytymisstrategioiden lisääntymistä?

Toiveet työministeriölle:

Sosiaalisia yrityksiä koskevaa lakia toivotaan edelleen selkiytettävän. Kannattaisi tutkia mahdollisuutta suoraan verovähennykseen (työnantajalle). Kokeilu voisi kohdistua esim. yli 55-vuotiaisiin pitkäaikaistyöttömiin (ns. nettopalkkajärjestelmä).

Elma-selvitykset voitaisiin siirtää pois työhallinnosta sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle. Kuntien rahoitusvastuuta pitäisi lisätä. Työministeriö voisi edellyttää kunnilta suunnitelman. Kuntarahoitusta palvelukeskuksiin.

Kuntouttavaa työtoimintaa tulisi tukea paremmin. Porissakin on vain yksi kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Tilanne on se, että suurin osa kunnista ei tällä hetkellä hoida velvoitteitaan. TM:n pitäisi pohtia, miten saada kaikki kunnat hoitamaan lakiin kuuluvat velvoitteensa.

Kehittämishankkeet ja kriteerit tulisi määritellä, kuitenkin niin, että päätökset rahoitettavista projekteista tehdään alueella. Aluenäkökulma ja alueellinen asiantuntemus tulee ottaa huomioon. Siirtyminen suunniteltuun lausuntokäytäntöön (ESR) ei välttämättä ole hyvä asia.

Matalapalkkatukijärjestelmän käyttöönottoa toivotaan. Kolmikantayhteistyö nähdään myös hyvänä. Näin työmarkkinajärjestöt sitoutuisivat yhä paremmin mm. tiedotusvastuuseen.

Työministeriö voisi mallintaa ideaalista useissa toimipisteissä toteutettavaa palvelukeskustoimintaa. Ideaalimallin avulla palvelukeskustyyppistä toimintaa voitaisiin to-

teuttaa myös niillä alueilla, joilla ei palvelukeskusta ole. Työ palvelukeskuksissa on Satakunnassa tehokasta ja tuloksekasta, mutta onnistuminen on vaatinut usean vuoden harjoittelun ja kehittämistyön. Siksi on erittäin kunnianhimoista yrittää saada samanlainen toimintatapa sujumaan tilanteessa, jossa toimijoina on useat kunnat, monta työhallinnon toimipistettä ja tilanteittain vaihtuvat toimihenkilöt. Hyvien käytäntöjen esiin tuominen tämän tapaisissa ympäristöissä toimivista palvelukeskuksista olisi suuri apu.

SATAKUNNAN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

Osastopäällikkö

Juhani Sundell

Erikoissuunnittelija

Ulla Kuusisto

TIEDOKSI: TE-keskuksen johtoryhmä, TE-keskuksen työvoimaosaston suunnitteluryhmä, työvoimatoimistojen johtajat, työvoiman palvelukeskukset